

Upplevda konsekvenser av covid-19-pandemin bland personer med migrationserfarenhet

Var fjärde person med migrationserfarenhet uppgav mycket stor oro för konsekvenserna av covid-19-pandemin. Särskilt vanligt var detta bland de som saknade uppehållstillstånd. Det visar en webbenkät som genomfördes i Sverige 2020. Resultatet visar också att runt 60 procent av studiedeltagarna upplevde ökade psykiska besvär och större ensamhet under pandemin.

ApartTogether

ApartTogether är ett internationellt samarbetsprojekt mellan WHO, FN och olika forskningscentrum. I projektet följs konsekvenserna av covid-19-pandemin bland personer med migrationserfarenhet. 12 länder ingår i projektet. Den svenska delen av undersökningen genomfördes mellan april och november 2020 av forskare från Uppsala universitet.

Nedstängning av sociala verksamheter och mötesplatser under covid-19-pandemin kan ha påverkat vissa grupper extra mycket (1). Detta gäller t.ex. personer som bott i Sverige en begränsad tid, såsom nyanlända och asylsökande.

Att sakna mötesplatser och behöva undvika nya kontakter när man är ny i ett land och har begränsade kunskaper i landets språk, kan bidra till känslor av ensamhet och isolering. Psykiska besvär kan då uppstå eller förvärras.

För att följa situationen bland personer med migrationserfarenhet initierade WHO en internationell studie, ApartTogether. I detta faktablad redovisar vi resultatet av den svenska delen av studien, samt jämför detta med data från Danmark och Belgien.

Hög oro bland personer utan uppehållstillstånd

I den svenska studien deltog totalt 447 personer i åldern 15 år eller äldre. Resultatet visade att det var vanligt att uppgive oro för konsekvenserna av covid-19-pandemin. De vanligaste skälen till oro var att

- någon närstående skulle bli sjuk i covid-19 (59 procent) eller själv insjukna (42 procent)
- inte få tillgång till vård vid behov (31 procent)
- privatekonomin skulle försämrats (30 procent).

På frågan ”Hur orolig är du för coronakrisen?” var medelvärdet 7 på en skala från 1 till 10. Nästan var fjärde (24 procent) angav maxvärdet 10 (”extremt orolig”). Bland personer som saknade uppehållstillstånd i Sverige var det 6 gånger vanligare att ange maxvärdet jämfört med personer som redan hade svenskt medborgarskap.

Studiedeltagare

I Sverige rekryterades studiedeltagare via intresseorganisationer, nätverk och sociala medier. Totalt deltog 447 personer, varav 279 besvarade merparten av enkätfrågorna. Alla svarade att de hade någon form av migrationserfarenhet:

- 69 procent uppgav permanent uppehållstillstånd eller svenskt medborgarskap.
- Övriga angav tillfälligt uppehållstillstånd eller att de var asylsökande.
- Merparten (64 procent) uppgav att de bott i Sverige 0–6 år och 25 procent svarade att de bott här mer än 10 år.

Merparten av deltagarna var kvinnor (61 procent) och flertalet var i åldern 15–39 år (67 procent).

Försämring av psykiska besvär

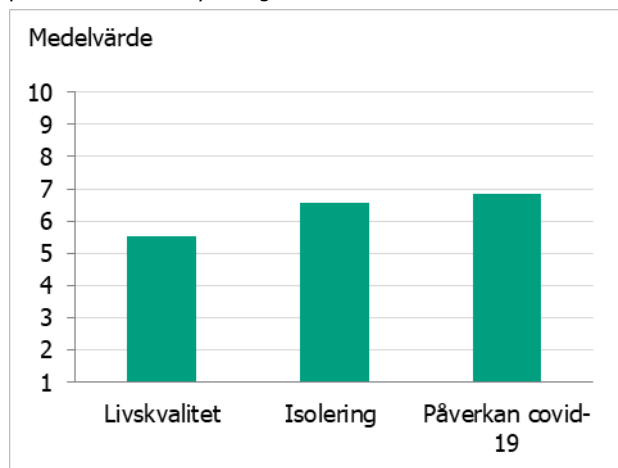
Nästan 60 procent rapporterade att de upplevde att depressiva besvär samt oro och ångest förvärrats under pandemin jämfört med tiden före. En lika stor andel svarade att de kände sig mer ensamma.

Frågor om livskvalitet, isolering och påverkan av smittskyddsåtgärderna besvarades på en tiogradig skala:

- Hur skulle du skatta din livskvalitet just nu? (1 = fruktansvärd; 10 = utmärkt)
- Hur socialt isolerad känner du dig just nu? (1 = inte alls; 10 = extremt)
- Hur mycket påverkar smittskyddsåtgärderna ditt liv? (1 = inte alls; 10 = extremt)

Medelvärdet för livskvalitet var 5,5 på den tiogradiga skalan, medan graden av social isolering skattades till 6,6 och påverkan av smittskyddsåtgärderna till 6,8 (figur 1).

Figur 1. Medelvärde för självskattad livskvalitet, isolering och påverkan av smittskyddsåtgärderna.

Få skillnader när Sverige jämförs med Danmark och Belgien

De enkätfrågor som redovisas i det här faktabladet har ställts till deltagare i ytterligare 11 länder. Vid tidpunkten för databearbetningen fanns data tillgängliga från Danmark (684 deltagare) och Belgien (1 901 deltagare). Resultaten är dock inte helt jämförbara, eftersom urvalen skiljer sig åt mellan länderna, t.ex. vad gäller könsfördelning och andel med uppehållstillstånd.

För livskvalitet, isolering och påverkan av smittskyddsåtgärder var några skillnader statistiskt säkerställda:

- Lägre livskvalitet i Sverige (medelvärde = 5,5) jämfört med i Danmark (6,2), men ingen skillnad mot Belgien.
- Lägre grad av isolering i Sverige (medelvärde = 6,6) jämfört med Belgien (7). Ingen skillnad mot Danmark.
- Mindre påverkan av smittskyddsåtgärderna i Sverige (medelvärde = 6,8) jämfört med Danmark (7,3) och Belgien (7,5).

För självrapporterad förändring av depressiva besvär, oro, ångest eller känslor av ensamhet fanns inga statistiskt säkerställda skillnader mellan Sverige å ena sidan och Danmark och Belgien å andra sidan.

Diskussion

Resultatet av den svenska studien visar att oron för covid-19-pandemin och dess konsekvenser var hög bland personer med migrationserfarenhet. Detta gällde särskilt personer som svarade att de saknade uppehållstillstånd. Det var även en stor andel av deltagarna som upplevde att psykiska besvär och känslor av ensamhet försämrades under pandemin. Detta gällde även för deltagare i Danmark och Belgien. Även om det kan vara svårt att minnas hur man kände sig före pandemin, finns indikationer från andra källor om ökade psykiska besvär bland asylsökande och nyanlända i Sverige (1). Det är därför angeläget att följa hur hälsan utvecklar sig i denna grupp framöver.

Det är dock en utmaning att undersöka personer som saknar uppehållstillstånd, eftersom denna grupp inte ingår i den vanliga befolkningsstatistiken. Enkäten fanns tillgänglig på 37 olika språk och spreds i olika nätverk och sociala medier för att nå ut till denna grupp. Trots detta var andelen asylsökande och nyanlända i studien ganska låg, och de flesta som deltog hade redan svenskt medborgarskap eller permanent uppehållstillstånd.

Referenser

1. Folkhälsomyndigheten (2021) Hur har folkhälsan påverkats av covid-19-pandemin?